

Bokomtale

Aldring som provokasjon Tekster om aldring og samfunn av Svein Olav Daatland, Fagbokforlaget 2008

omtalt av
Kirsti Inkeri Kuosa

Denne boka er skrevet av en kjent sosialpsykolog og forsker ved NOVA, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Han har forsket på aldring i et livsløpsperspektiv i 25 år. Boka samler noen av hans faglige artikler fra bladet Aldring og livsløp, primært fra de siste årene, men med noen artikler helt fra 1989.

Fenomenet aldring blir diskutert i boka fra mange ulike perspektiver. Tittelen til boka viser til ideen om aldring som provokasjon for det moderne samfunnet, og Daatland tar tak i alderismen som fenomen. Han tar opp begrepsbruken og fordommene i forhold til aldring, eldre og alderdom, og diskuterer konsekvensene av alderismen for samfunnet og for oss alle som aldrende vesener. Daatland presenterer forutsetningene og hindringene for den ”vakre alderdommen”. Han tar blant annet opp forskjeller mellom kjønnene i forhold til opplevelsen av alder og aldring. Forskningen viser at kvinner er mer komfortable med alder og aldring enn menn.

Eldre sin plass i det moderne samfunnet presenteres i lys av kulturell og historisk bakgrunn. Er de eldre deltakere eller tilskuere i samfunnet vårt? Hvilke verdier har den enkelte eldre og hvilke verdier preger eldrepolitikken i samfunnet vårt, når diskusjonene om velferd for eldre pågår? Kjønnsperspektivet kommer frem når Daatland presenterer fakta om familiens omsorgsvilje og innsats i eldreomsorgen. Den nordiske modellen for velferdsstaten i organiseringen av eldreomsorg blir presentert med fakta basert på forskning. Denne diskusjonen er grunnlaget for Daatlands fem bud for en ny omsorgstjeneste: 1. velferdsstaten (ikke familien) skal ha hovedansvaret, 2. støtte til familien (ikke pisk), 3. avinstitusjonalisering dvs. individet i sentrum, 4. 4 timer hjemmetjenester til alle over 85 år når de selv mener de har behov for det, 5. lønnsmessig og faglig satsing på personalet. Her tar Daatland klart stilling mot den medikaliserte institusjonsomsorgen. Det kommer frem at Norge allerede har 25 % mer institusjonsplasser enn Sverige og Danmark. Daatland etterlyser fleksible tilbud til eldre, utbygging av beskyttede boliger og hjemmetjenester samt personsentrert omsorg i sykehjemmene. Til slutt utfordrer Daatland forskere fra ulike felt innenfor gerontologi til felles innsats i aldersforskningen.

Boka er en brei og variert presentasjon av aldring, eldre, alderdom og eldreomsorg. Det er en styrke i boka at verdier og holdninger til aldring er et gjennomgående tema som diskuteres ut fra ulike synsvinkler. Artikkene inneholder mye forskningsbasert kunnskap, selv om forfatteren har valgt å ikke presentere tabeller og figurer i boka. Teoriene blir presentert meget kort. Boka egner seg meget godt som diskusjonsgrunnlag i utdanninger innenfor eldreomsorg, om ikke som lærebok om ulike teorier om aldring. Boka er en samling av artikler med aldring som den røde tråden som binder de til tider svært ulike typer artikler sammen. Å lese boka er en svært fornøylig opplevelse. Artikkene får leseren til å ta stilling ikke bare til sine egne tanker om aldring som fenomen, men også til sin egen aldring.